

RAADSVORSTEL

Reflectie Reserve Integrale Ontwikkeling Zeist (RIOZ)

Gemeente **Zeist**

Portefeuillehouder	Burgemeester Janssen	Ontvangst griffie	06 oktober 2023
Opsteller	Team Control / Jeroen Rieswijk	Ronde Tafel	N.v.t.
Zaak/stuknummer	24RV002/255977	Debat	N.v.t.
Besluit college	03 oktober 2023	Raadsvergadering	23 januari 2024

Onderwerp

Reflectie Reserve Integrale Ontwikkeling Zeist (RIOZ)

Doel van het voorstel

Het doel van dit voorstel is om eer te doen aan de meerwaarde die de Reserve Integrale Ontwikkeling Zeist (RIOZ) biedt. Dit wordt bereikt door het vaststellen van de reflectie Reserve Integrale Ontwikkeling Zeist (RIOZ).

Voorgesteld besluit

1. Wij adviseren u in te stemmen met de reflectie Reserve Integrale Ontwikkeling Zeist (RIOZ) en de daaruit voortvloeiende resultaten:
 - a. het continueren van de Reserve Integrale Ontwikkeling Zeist (RIOZ).
 - b. In te stemmen met de aanbevelingen uit het rapport:
 - i. Stimulatie van de gemeenteraad om aan het stuur te komen van de reserve;
 - ii. In plaats van te redeneren vanuit de domeinen 'groen, rood en sociaal, redeneren vanuit de maatschappelijke opgave;
 - iii. Het proces omtrent de storting (voeding) aan de reserve wordt strakker doordat hier separaat bij de bestuursrapportage over wordt gerapporteerd.

Besluit Raad 23 januari 2024:

Conform unaniem (met 29 stemmen voor) besloten

Inhoud (korte samenvatting)

RIOZ maakt onderdeel uit van het Strategisch Financieel Instrumentarium (SFI) van de gemeente Zeist. Net als het Strategisch Huisvestingsplan Onderwijs en SFI VIS (Vervanging Investerings Systematiek) openbare ruimte wordt in 2023 de RIOZ geëvalueerd. Deze evaluatie wordt ingezet om de werking en betekenis van de reserve te toetsen.

In de raad van 29 oktober 2013 stemde de gemeenteraad van Zeist in met de vorming van de Reserve Integrale Ontwikkeling Zeist (RIOZ) inclusief de kaders rondom stortingen en onttrekkingen aan de reserve. In 2013 ontstond een trendbreuk met het verleden; in plaats van dat grondexploitaties winstgevend waren, werden deze – maximaal – budgettair neutraal geëxploiteerd. Dit vroeg in 2013 dan ook om een nieuwe manier van financieren van de voorzieningen. Er moest hiervoor 'gespaard' gaan worden, dit heeft geïnspireerd tot het ontwikkelen van de Reserve Integrale Ontwikkeling Zeist (RIOZ). Om voorzieningen te kunnen blijven financieren ontstond de Reserve Integrale Ontwikkeling

Zeist (RIOZ). Het gaat hier om een reserve die gebruikt mag worden voor voorzieningen met fundamentele meerwaarde en ambities. Hier werden strikte voorwaarden gekoppeld aan de onttrekking van gelden.

Onderzocht is in hoeverre de reserve voldoende werkt conform de opzet, wat wij hier van kunnen leren en wat we anders zouden kunnen doen. Uit het onderzoek is gebleken dat de meerwaarde van de reserve nog steeds actueel is en dat zij waarde kan toevoegen aan het 'goede leven in Zeist', maar dat de reserve steeds meer stil is komen te liggen. Om de reserve duurzaam in haar aanwezige kracht te zetten, zijn er in de reflectie een drietal aanbevelingen (stimuleren van de bekendheid van de reserve, doel heroriëntatie van de reserve en strakkere controle op de storting aan de reserve), ter overname, gepresenteerd.

VERDIEPING

Inleiding

In de raad van 29 oktober 2013 stemde de gemeenteraad van Zeist in met de vorming van de Reserve Integrale Ontwikkeling Zeist (RIOZ) inclusief de kaders rondom stortingen en onttrekkingen aan de reserve. RIOZ is opgezet in een tijd waarin er een trendbreuk gaande was met het verleden. Daar waar er in het verleden op grondexploitaties werd verdiend (en voorzieningen uit deze verdiensten konden worden gedekt), ontstond er een tijd waarin de grondexploitaties - maximaal – budgettair neutraal kon worden geëxploiteerd. Dit vroeg in 2013 dan ook om een nieuwe manier van financieren van de voorzieningen. Er moest hiervoor 'gespaard' gaan worden, dit heeft geïnspireerd tot het ontwikkelen van de Reserve Integrale Ontwikkeling Zeist (RIOZ). Het gaat hier om een reserve die gebruikt mag worden voor voorzieningen met fundamentele meerwaarde en ambities. Om ervoor te zorgen dat de reserve niet als een 'algemeen middelenpotje' gebruikt zou worden, werden er strikte voorwaarden gekoppeld aan de onttrekking van gelden. Het principe van gedifferentieerde (verschillende) stortingen en geselecteerde onttrekkingen werd dan ook ingesteld.

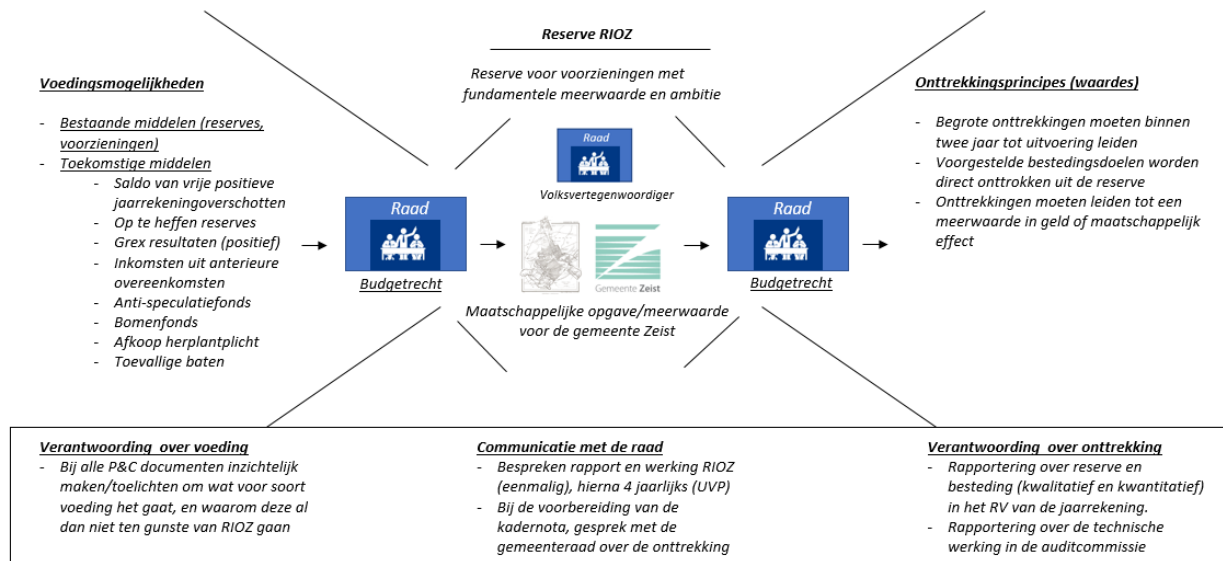
Onderzocht is in hoeverre de reserve voldoende werkt conform de opzet, wat wij hier van kunnen leren en wat we anders zouden kunnen doen. Dit is met behulp van deskresearch en het doen van interviews met belangrijke stakeholders van de reserve (ambtelijke organisatie en het college van B&W) nader onderzocht.

Uit het onderzoek is gebleken dat de reserve waarde kan toevoegen aan het 'goede leven in Zeist', wij adviseren daarom de volgende aanbevelingen over te nemen;

- Het stimuleren van uw raad om aan het stuur te komen van de reserve door:
 - o Op korte termijn wordt uw raad geïnformeerd over het bestaan, de bedoeling en de uitkomsten van het onderzoek. Hierna kan dit vierjaarlijks bij de installatie van de nieuwe raad;
 - o Met u jaarlijks bij de kadernota het gesprek (tijdens de ronde tafel) aan te gaan over de onttrekking van de reserve;
 - o Rapportering over zowel de reserve als over de besteding (kwalitatief en kwantitatief) in het RV van de jaarrekening. Hiermee worden de investeringen en mogelijke toekomstige besparingen (zowel financieel als maatschappelijk) beter zichtbaar, zodat dit zorgt voor voldoende legitimatie van de reserve richting uw raad. Dit kan tevens motiverend werken om de reserve actiever te gebruiken. Bij de auditcommissie is de technische werking van de reserve geëvalueerd.
- Redeneer vanuit de maatschappelijke opgave in plaats van uit de domeinen 'groen, rood en sociaal' zodat de reserve toegankelijke wordt;
- Scherp de controle op de werking van de storting aan. De storting gebeurt nu nog teveel alleen bij de jaarrekening.

Voorstel:

De meerwaarde van de reserve is nog steeds actueel en daarom is het voorstel om deze reserve intact te houden. Geïnspireerd op de resultaten van het onderzoek zijn er accenten toegevoegd aan de bestaande regeling. Accenten die ervoor zorgen dat de reserve voldoende aandacht krijgt. Vanwege het politieke karakter van de reserve zorgen de aanpassingen voor een beter ingekaderd proces, waarbij meer vrijheid op de inhoud ontstaat. In onderstaand plaatje is het nieuwe procesvoorstel weergegeven.

De rol van uw raad als volksvertegenwoordiger ligt meer centraal in het proces. U kunt met elkaar (al dan niet met de samenleving) het net op halen over de maatschappelijke meerwaarde waar u de reserve aan wilt besteden. Voorwaarde is wel dat de investering uiteindelijk iets oplevert voor de gemeente (in geld of in maatschappelijk effect). Doordat er nu meer gestuurd wordt op proces (meer verantwoording over de storting en de onttrekking), blijft de aandacht voor het onderwerp gewaarborgd.

ARGUMENTEN VOOR EN TEGEN

1. Bestuurlijke planning

De presentatie van deze reflectie past in de, met uw raad, afgesproken bestuurlijke planning.

2. Resultaten en conclusies onderzoek

De resultaten en de conclusies van het onderzoek legitimeren de aanbevelingen uit het voorstel. De belangrijkste resultaten zijn:

- Het gebruik van de reserve is in de loop van de jaren afgenomen en sinds 2 jaar is deze niet via het reguliere P&C proces ingezet.
- Uw raad wordt onvoldoende geactiveerd om aan het stuur te komen van de reserve.
- De werking van de storting aan de reserve dient verder aangescherpt te worden.
- De kaders van de reserve dienen beter te worden aangepast aan de huidige tijdsgeest.

De conclusies die hieruit te trekken zijn:

- De reserve heeft zijn waarde binnen de organisatie, zowel het bestuur als de ambtelijke organisatie staan achter de reserve. Voor ieder goed idee kan er geld opzij worden gezet. Het is een proces wat los wordt gehaald van de 'waan van de dag', zoals een respondent beschreef "want als je geld overhebt en je hebt er nooit over nagedacht als je dat hebt, dan heb je zomaar de neiging het onderweg te besteden".
- Het proces van het inzetten van RIOZ gelden is 'verwaterd'. Het gebruik van de reserve is in de loop van de jaren afgenomen en sinds 2 jaar is deze steeds minder via het reguliere P&C proces ingezet.
- De storting aan de RIOZ gebeurt bij de jaarrekening, het proces voor wat betreft voeding uit andere zaken (beraps en RV's) dient te worden aangescherpt.
- Uw raad besluit over de storting aan- en onttrekking van de reserve, echter wordt zij hier niet actief gestimuleerd om aan het stuur te komen van de reserve.

- E. De huidige tijd biedt de ruimte voor een actualisatie van de kaders:
 - a. Zo is participatie een belangrijk onderdeel, door uw raad beter in stelling te zetten (volksvertegenwoordiger), wordt een eerste stap gezet richting het beter betrekken van de samenleving.
 - b. Het zou niet over de verdeling 'groen', 'rood' en 'sociaal' moeten gaan, maar veel meer over de maatschappelijke meerwaarde, uw raad is hierin vrij om met elkaar te bepalen wat aan deze kwalificatie voldoet. Zolang het maar mogelijk is om het geld incidenteel in te zetten.

TOELICHTING

Participatie / Juridische aspecten / Duurzame aspecten / Samenhang met andere projecten

n.v.t.

Financiële toelichting

Vanwege de hernieuwde (duurzame) aandacht voor de Reserve Integrale Ontwikkeling Zeist (RIOZ) bestaat de kans dat er meer aanspraak op deze reserve wordt gedaan. In het voorstel wordt de reserve bij zowel de kadernota als bij de jaarrekening behandeld. Hiermee wordt bewaakt dat er niet meer wordt uitgegeven, dan dat er in de reserve aanwezig is.

VERDERE PROCES

Planning en uitvoering

De reflectie RIOZ is op 14 september 2023 gepresenteerd en toegelicht aan de auditcommissie. De auditcommissie was positief over de reflectie en had geen suggesties voor aanpassingen of aanvullingen.

Communicatie / Evaluatie

n.v.t.

BIJLAGEN

Reflectie RIOZ

RAADSBESLUIT

Gemeente **Zeist**

Behoort bij raadsvoorstel

Nr. 24RV002

De raad van de gemeente Zeist;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 3 oktober 2023;

BESLUIT:

1. In te stemmen met de reflectie Reserve Integrale Ontwikkeling Zeist (RIOZ) en de daaruit voortvloeiende resultaten:
 - a. het continueren van de Reserve Integrale Ontwikkeling Zeist (RIOZ).
 - b. In te stemmen met de aanbevelingen uit het rapport:
 - i. Stimulatie van de gemeenteraad om aan het stuur te komen van de reserve;
 - ii. In plaats van te redeneren vanuit de domeinen 'groen, rood en sociaal, redeneren vanuit de maatschappelijke opgave;
 - iii. Het proces omtrent de storting (voeding) aan de reserve wordt strakker doordat hier separaat bij de bestuursrapportage over wordt gerapporteerd.

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering van 23 januari 2024.

De raad voornoemd,

mr. J. Janssen, griffier

A.C. Grinwis, plv. voorzitter